

Politikai
röpiratok

111.

111
903

A

NAGY-KÁROLYI 48-as KÖR

ÉS

NOVÁK GUSZTÁV ELNÖK.

RÖPIRAT MINT FÜGGELÉK

„A NAGY-KÁROLYI ÖNSEGÉLYZŐ NÉPBANK TÖRTÉNETE ÉS NOVÁK GUSZTÁV UR“ CZIMŰ, 1874. ÉVI JANUÁR 25-ÉN MEGJELENT EMLÉKIRATHOZ.

[Valkó Samuól.]

10.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1874. Mr.

NYÁR-KAROLY 18-as KÖR

DE BALLAGI GÉZA

RÖPIRAT TUGGELLER

A KÖR KAROLY ÖNEGELLYNO KÖRÖNK TÖRTÉ-
KÉRTI 12. SZÁM BÜSZTLYÉRE ÉRINTÉ 1874. ÉVI
JANUÁR 25-ÉN MEGTARTOTT ÉLNEKÉRTÉSEKEN

DEBRECENI
KÖRÖNK TÖRTÉKÉRTÉSEKEN

ELŐSZÓ.

„A nagy-károlyi önszegélyző népbank története és Novák Gusztáv ur“ czim alatt Nagy-Károlyból folyó 1874. évi Január 25-kéről keltezett, s kérdéses népbank nagy számu részvényesei megbizásából 13 tag által kibocsátott emlékirat kerülvén sajtó utján a nagy közönség elé, — mely emlékirat a nagy-károlyi önszegélyző-népbank gyászos történetét, és főleg annak halhatatlan vezérigazgatója Novák Gusztáv viselt dolgait napnál fényesebb igazsághoz hiven ismerteti meg a közönséggel, ez emlékirat céljával kapcsolatban jelen röpiratnak feladata jelzett híres férfit másikkal ürügyeül használt politikai hitvallásbeli oldaláról is megismertetni, s az esetre, ha ez sem vezetne célhoz őt e vidék érdekében ártalmatlanná tenni, módunkban lesz positiv adatokat használva fel magánéletbeli s erkölcsi értékelenségének beigazolásával constátálni azt, hogy ő sem bankigazgatóságra, sem egy politikai testület elnökségére, sem semminemű megbizhatósággal, népszerűséggel s közbecsüléssel járó hasonló állás betöltésére erkölcsi erővel s jellemmel távolról sem bir.

Röpiratnak czimeztem e sorokat, pedig tulajdonképen jellemrajzot képeznek ezek; egy ujabbkori Nabukodonosor, egy modern Don Quixott jellem vagy jobban mondva jellemtelen-ségi rajzát.

Nem lehet nyomasztóbb érzés, nem kinosabb helyzet, mint szerénységhez, önmegtagadáshoz szokott embernek ön maga érdekében szólalni fel.

De nem is gyötörhet önérzetes tiszta lelkü, s önzetlen halandó kebelét fájóbb érzés, mint a méltatlan alaptalan szemrehányás érzete.

Hosszas időn át dulja tiszta öntudatu bensőmet eme pusztító lélekölő szörnyeteg; s nem türhettem tovább anélkül, hogy emberi méltóságomon en magam öngyilkossá ne aljasodjam, s nem is türöm pedig tovább annálinkább sem, mivel végzetszerűleg elérkezettnek üdvözölhetem az arra való alkalmas időszakot, melyet fennebb jelzett lovag leálcázására fel nem használni, emberi, polgári és honfui bün lenne egyaránt.

Jelen iratom tárgya iránti tájékozás szükségéből előre kell bocsátanom a legközvetlenebb okot, mely eme röpirat készítésére késztetett.

Ugyanis Novák Gusztáv a nagy-károlyi önségélyző-nép-bank dicső és győzhetlen igazgatója, mint hogy a legközelebb időben a bank részvényesek egy tekintélyes része által számtalan visszaélései, — dölyfös ellenszenves modora miatt történt kibuktatásában én is részt vettem — e feletti bosszuságában, szokott példátlan epés mérges nyelvvel azon rágalmat hirdeti és hirdetteti ellenem, mintha én most jelzett ellenpárti részvételem által iránta a tőlle élvezett sok jótéteményekért hállátlanságot tanusítanék.

Minthogy tehát ily ocsmány hazugságot megczáfolni, ille-

tőleg a közvélemény előtt visszatorolni másként, mint nyilvános sajtó útján nem lehet, mélyen sértett önérzetem érdekében kényszerültem annál inkább ez uton szerezni elégtételt, minthogy fenn nevezett urtól azt lovagias uton több ismeretes előzmények és saját meggyőződése folytán is megnyerni már nem lehet.

Ismétlem, miszerint mélyen sérti szerénységemet, hogy magamnak kell önérdekemben felszólalnom, de még mélyebben sérti tiszta önzetemet, s férfiaságomat az, hogy ki ellenében kényszerülök felszállalni, — ily esetben azonban, midőn honfui társadalmi és felebaráti köteleességek parancsolnak az igazságért sorompóba lépni, — a midőn egy álnoksággal, önző ravaszsággal vértezett egyén lealczázása forog kérdésben, minden egyéni önkiméletnek háttérbe szorulni, minden más megkimélésére intő benső sugalatnak elnémulni kelletik.

Egy oly emberfélének rajzát fogom ez iratban adni, ki magát 48-as elvü hazafinak, önzéstelen szabadelvü emberbarátnak merészli állítani sőt hirdetni és hirdettetni, holott ő mind családi, mind magán, mind nyilvános életében maga a megtestesült gőg, dölyf, önzés, maga a megtestesült zsarnokság! De hát elvégre is a dologra.

1872-dik évi augusztus havában volt szerencsétlenségem Novák Gusztávval a nagy-károlyi ugynevezett önszegélyző-népbank kezdetben önkényileg feltölt, közelebb multban kibuktatott, de legközelebbi napokban megszokott eselszövényes ármányos utjain a kormány közegek furfangos félrevezetése folytán azonban hitünk és reményünk szerint legrövidebb időre, — ismét felerőszakolt igazgatójával akként megismerkedni, hogy zene- és énekmesteri minőségemnél fogva házához mint zongoramester ajánlottam, — Már első találkozásomnál rögtön felismerhettem benne a politikai álczáltadot, mert úgy karolt fel, s csak is úgy, mint közvetlen értesülése szerint 1848/9-diki honvéd századost, pedig hát mi összefüggése van azon különben kétségtelenül dicső s előttem mindenkor szent emlékü multnak

a zene-szakképzettséggel?! No de természetesen erről ugy sem lévén fogalma, e részről sem meg nem bírálhatott, sem meg nem becsülhetett. — Rövid pár hét alatt annyira kicsalta bizalmamat, hogy anyagi helyzetem akkori szorultságát velem született magyar őszinteséggel előtte felfedezvén, ő azonnal sietett szokása szerint hasonló uton szerzett illetőleg lekötelezett barátjai számát egygyel gazdagítani, s felvezetvén engemet a népbankba, s előcommandirozván az ily esetekbeni obligát kezeseket Gründl Ede és Volácsek Ignác urakat, egy fél óra alatt 100 forintnyi kölcsön a pénztárból ki lett véve, én bank részvényes-sé beiratva, s a részvénydíj, előjegyzési díj, s több effélék levonásával 70 egynehány forint birtokába helyezve lettem. — A 100 forint névszerinti kölcsön törlesztését a nagy férfiú akként ígérte teljesíteni, hogy a nála nékem járó havonkénti tandíj 12 forint e célra fog fordíttatni. — Én természetesen még akkor teljesen ismeretlen lévén a Novák-féle bank kezelés rejtyeivel, ugy képzeltem természetszerűleg a törlesztést, hogy havonként fennebbi 12 forint tandíj fog tartozásomból leszámíttatni. — Nagy ámulatomra azonban 3 hó elteltével egy új váltóval tisztelt meg ő igazgatósága elfogadás végett, s szemem szám elállott, midőn a váltón 90 forint összeg számot láttam! Tehát 3 havi 36 forint tandíjjamból 10 forint törlesztetvén, megtartott magának ő igazgatósága 26 forintot! — Hasonló módon történt a második évnegyedes törlesztéssel! no de igaz! volt egy 50 forintos kölcsönbeli váltóm is ebből is törlesztett 3 havonként 5 forintot, tehát 6 hóra 10 forintot s így összesen 30 forintot. — Most már tanítottam azaz keservesen kinlódtam leánya tanításával teljes 10 hónapon át; 10 hónapra járt nekem 120 forint; törlesztett ő kegyelme 30 forintot, ergo maradt nekem adós 90 forinttal tandíj fejében! Ez tehát egyik része az általam élvezett jótéteményeknek! Igen de vagy 5 hónapig ebédeltem is nála! igaz! tökéletes tiszta igazság! Ám de! ezért kinlódtam egy külön obligát ének órában leányával (nem is véve

számításba azt, hogy oly példátlan keserves óráért egyért is megérdemeltem volna egy havi díjat — többet nem a szép nem iránti kiméletből).

Jaj de többször vacsoráztam is ott ugye? igen de ugy-e mindannyiszor és sokszor 11 óráig is kinlódtam a leányávali zongorázással; mert azt csak ő nagyságuk nem fogják minden tulzott képzelődésök mellett is képzelni, hogy nekem az csak távolról is multság, vagy pláne élvezett lett volna! kin, keserves kin volt biz az, a miért soha de soha eléggé meg nem jutalmazhatnának, s még ők mernek hálátlansággal vádolni a — rajongók! megfizettem tiszszerezen megfizettem igen is feláldozással minden falatot, mert életem majd egy kinos évével fizettem meg; mint egy bolond egészen oda áldoztam minden szabad perczemet 10 hónapon át! elidegenitettem magamtól minden előbbi jó-akarómat, (ez volt legnagyobb csapásom) félrevonult mindenki töllem miattuk; s még hálátlansággal mernek vádolni! — És most lássuk ha feltéve de meg nem engedve, bárminemü hálára lettem is volna dicső Novák Gusztáv ur iránt kötelezve, az által mit ellenem ő mint állítólagos 48-as elvbarát, elvtárs, mint állítólagos honvéd tisztárs s mint barát képes volt elkövetni, ez által mondom nem oldott volna-e fel minden kötelezettség sőt még a legkissebb elismerés alól is? s ellenben nem teljesen jogosított-e fel nemtelen bosszu állásával a legfényesebb visszatorlásra?

Ámde nemes lelkületemhez ily aljas tett, de még szándék sem fér! én magamért boszulom ha ugyan boszulom magamat rajta, hanem a megcsalatott, elámitott emberiségért, s érette önön magáért!

Hogy irányombani nemtelen aljas bánásmódját kellően leirhassam, vissza kell ismét térnem azon szomorú időszakra, melyben szerencsétlen vézcsillagom ő közelébe vezetni kegyetlen volt.

Mint minden, magát mindenkinek könnyen odadobó, de mindenkit is éppen oly könnyen magától eldobó könnyelmű

ingatag jellemű ember szokott, ő engemet is csak hirtelen álbárati kebeléről fel a hetedik égbe is felragadt volna! Reám erőszakolta a nagy-károlyi 48-as kör főjegyzői állását! Még élő tanukra hivatkozhatom, hogy a tisztválasztás előtti értekezleten is, de a közgyűlésen is, erélyesen és komolyan tiltakoztam minden octroyálás mint sem már magával a 48-as elvvel, sem saját demokrát elvemmel semmikép meg nem egyező önkényes eljárás ellen; bizalomból ismeretség hiányánál fogva, a közgyűlés el nem választhat, s így fel dictálva el nem fogadom; de hasztalan, Alláh nagy és az ő prófétájánál is hatalmasabb a nagy-károlyi 48-as kör elnöke, meg lettem választva, azaz tulajdonképen hatalom szóval megválasztatva. — Ezen 48-as körben többi közt a közjó iránti tevékenységemet azzal kezdettem meg, hogy egy igen szép reményekre jogosító 36—38 tagból álló dalárdát alakítottam, melyet azonban szinte fenebbi híres hazafi, bűnös önzésével szétrombolt! megbocsáthatlan égbekiáltó bűn! Igen, ő 48-assága még istent is csak 48-ast hiszen, s így ezen szép haladásnak indult testületet szétdulta, hiuságának, őrjöngő ábrándjának feláldozta! Felhivom ezennel Magyarország minden városait, hol dalárda létezik, felhivok minden országunkbeli 48-as kört, de felhivom az egész széles nagy világot, még tul az Operencián is, fedezze fel nekem valaki: létezik-e, de sőt józan felfogással létezhetik-e valahol a földgömbön, politikai dalárda? Hopp! de egyet mégis tudok: Novák Gusztáv agyában! Küldött egy hozzá méltó barátját a dalárda testülethez lázitani, kezében egy piszkolódo levéllel ő 48-asságától, melyben a porig legyaláz engemet, — a dalárdát buzdítja kitartásra és biztosítja, hogy ha tőlem elpártolnak, ő azonnal hozat (Bécsből vagy Párisból?) karmestert, illetőleg magának hozat zongoramestert, ki egyszersmind a dalárda karmestere is lesz. (Valjon hol késhetik 1873. Junius óta? 8 hó alatt Ausztráliából is előjöhetett volna! Hja! nem oly könnyű az, mint a népbankból kölcsönöket kivenni.) A dalárda ugyan

férfiasan s akkor is lelkesültségében megvetőleg utasította vissza, sőt ki akarta dobni az izgató küldöttet, levéllel s küldőjével együtt, de a folytonos lázítás, alattomos viszály-szítás s konkolyhintés utóvégre is csak bemételezte a még viasz gyengeségü minden behatásnak engedő csemetét, s csirájában meghalt! megszűnt a nagy-károlyi dalárda ő 48-assága örömeire és dicsőségére! vagy legyen 48-as dalárda, mely csak a Novák háznak énekeljen — vagy semmi!

De hogy öt hónapig miből tartotta fenn magát ezen dalárda, ki tanította, ki tartotta össze folytonos lelkesítéssel és páratlan feláldozással? Ki veszi a zeneműveket, hangjegypapirost? Ki írja vagy iratja 36 – 38 dalárnak a dallamokat? s mindezekért mi a jutalma a szegény áldozatkész karmesternek? arra ő 48-asságának semmi gondja, neki és csakis neki énekeljen a dalárda, és legyen csakis 48-as, — a többi a 48-as ur isten gondja!

De hát csakugyan olyan rettenetes határozott puritán 48-as ez a Novák Gusztáv? mindjárt megmutatom!

No hát az irántam mint 48-as elvtársa, 48-as honvédtiszt társa iránt (ámbar ez utóbbi ő reá nézve máig is tagadtatik), elkövetett nemtelen bosszútetteit, vagyis olyannak, mint 48-as elvvel dicsekvőnek, bűneit utóbbra hagyom; s elébb közlök egyetmást rettenetes 48-as elvü buzgalmából s kifejtett tevékenységéből, de igazabban mondva mulasztásáról s érdekeletlenségéről; megjegyevén csak is azon idő óta, mióta én ismerni szerencsétlen vagyok, vagyis az országos képviselő uborkafáról lecseppenése vagy inkább reá nem jutása óta! Vagy inkább ott kezdjem, hogy csak azért alkotta meg a 48-as kört, illetőleg alakította azt át a baloldali körből (mely azóta sokkal virágzóbb, népszerűbb, czélszerűbb s hasznosabbá fejlődött volna) hogy magát képviselővé választathassa, s mióta megbukott, egyetlen egy árva életjelt nem adott a 48-as ügy

érdekében magáról? No ez csak gyanu, bár alapos gyanu! de tények ezek :

a) hogy én, mint a kör főjegyzője, még 1872-dik évi decemberi közgyűlésen egy terjedelmes emlékiratban vagy 9, üdvösnél üdvösebb indítványt s reformjavaslatot tettem, s nem csak hogy egyetlen egyet sem foganatosított, de még a közgyűlés világos határozata ellenére, az emlékiratot ki nem nyomatta, holott az Kossuth Lajos mélyen tisztelt hazánkfiának is elküldetni határozottat. Azonban a mi második természetévé vált bosszuvágyának kielégítésére szolgált, — ugyanis néhány körbeli tag kitorlése foganatosítását, — óh azt még az nap végrehajtotta.

b) 1872-dik évi október 6-kán az országszerte megünne-
peltetni szokott aradi vértanúk emlékének méltó megünneplésére figyelmeztettem a híres 48-as elnököt; s nemcsak ekkor nem tett egyebet, minthogy a fekete táblára feliratta a meghívót, (mit azonban 20 tag sem olvasott) de méltó megbotránkozásomra bevallotta, hogy még egyszer sem ünnepelték itt meg! Különben azt tette hozzá, hogy ezek az emberek (t. i. a 48-as kör tagjai) csak akkor gyülekeznének méltó számmal, ha etetné, itatná, fizetné őket.

Jött 1873-dik évi mártius 15-dike! ezt megünnepezték országszerte még a legutolsó sváb és tót falvakban is, csak a nagy-károlyi híres 48-as elnök nem ünnepeltette meg; sőt figyelmeztetésemre ismét csak azt felelte, hogy ha etetné, itatná, fizetné őket, akkor jönnének össze; egyébaránt biztatott, vigasztalt vagy helyesebben ámitott szokása szerint azzal, hogy majd ápril 14-két annál fényesebben ünnepeljük meg! Lúttak (lőttek) neki, — nagy-károlyi szójárás szerint, — az is elmúlt szép csendesen; no de legalább nem foghatták ránk, hogy demonstrálunk! De hát mit tett hát az a rettenetes nagy 48-as hazafi? Mit? hát nem elég-e az, hogy ezt a szegény, becsületes iparos polgártársainkat annyira demoralizálta, hogy szerinte még a

vallásos kegyelet gyakorlására is már csak pénzért, etetés-
itatásért jönnek össze!

Im a nagy hazafi érdemei! Ki előtt minden más becsületes,
de véle ellenkező pártszinezetű polgár mind gaz, honáruló, je-
zsuita, siffikárius, csak ő, egyedül ő az igaz hazafi; ő ki legkö-
zelebbi napokban is azzal tanusította nagy hazafiságát, hogy
ősalkotmányunk bátyájának ez utolsó romját, a megyét s ille-
tőleg annak alkotmányos alispánját megtagadva, megvetve, fel-
hívását durván megdaczolva, a közös ügyes kormányhoz futott
— kegyelemért! azon kormányhoz, melyet ő, szájával soha
törvényesnek el nem ismer, (kivéven ha neki kedvez) kit előttem
soha másnak: mint gaz, hunczfut, rabló-zsivány bandának, nem
nevezett; s most, mert neki kedvezett, kegyelmét hódolatteljes
hálás köszönettel fogadja, magasztalja határtalan igazságosságát,
dicsőíti; ő, — ki előtt a főispán ur is éppen olyan bitang, haza-
áruló, elvtelen gazember volt még a mult tavaszon is, s most
váratlan, érdemeletlen örömeben, még nagyméltóságúnak is —
csúfolta? — neki is hódolatteljes hálás köszönetet nyilvánít; az
ilyen meri azt a szent emlékü 48-as elvü nevet bitorolni?! —
Tagadom tehát, hogy 48-as, de kereken tagadom azt is, hogy
bárminemü politikai elve is volna. Tagadom pedig, hogy 48-as
elvü volna, mert:

Több uri egyénektől, kik a 48-as kör alakulásakor ennek
jóhízemü s tiszta elvhűségtől vezetett tagjai lettek, alapos
meggyőződést szereztem, hogy a jelzett kör alapszabályainak
főpontjai A.-tól F. betűig csupa nemes irányu jótékony czélok
eredményezését tették a kör feladatául, s egyaránt a magát
feltölt elnök szoros kötelességeül; nevezetesen:

a) A 48-as hazafias elv terjesztése s hódítási erejének fo-
kozására a kör tagjai minél nagyobb szaporításán működni.

b) Önszegélyző népbankot alkotni, melyből a szegényebb
sorsu néposztály s általában azon tagok, kik kölcsönre szorul-
nak, — uzsorások kezeitől megmentendők, — elegendő biz-

tosság mellett, — kölcsönt nyerhessenek, s havonkénti apró betételeik által, néhány év múlva tőkét is gyűjthessenek maguknak.

c) közkórház,

d) takarékmagtár,

e) fogyasztási egylet alakítása ;

f) különösen az alsóbb néposztály erkölcsi és szellemi oktatása vasárnapi felolvasások által stb. stb. Igen, de hát lássuk hogyan felelt meg a híres elnök kötelességének ?

Az a)-ra nézve éppen annak ellenkezőjét okozta ; elvadtotta, elidegenítette a leghatározottabb elvű, legönzertlenebb honfiakat ; mert nézzünk széjjel a járásban, de az egész vidéken Szathmármegyében, van-e a nagy-károlyi 48-as körnek egy intelligens uri ember hive ? magok a megyebeli 48-as képviselő urak nem gyűlölői, megvetői-e az elnöknek ? s e miatt nem tagjai a 48-as körnek ! — De hiszen számtalanszor nyilvánította előttem, hogy neki nem is kell az intelligentia, az uri osztály, utálja mind, mert mind hazaáruló gazemberek.

Ezen pontnál tehát tetteg be van bizonyítva, hogy jelzett elnök nemcsak hogy nem 48-as, hanem világos ártalmára van a 48-as hazai ügynek, dölyfös, gőgös, visszautasító magaviselésével.

A b)-re nézve ? ah ! az önsegélyző népbankot azt megalakította „önsegélyzőnek“ a szó betűszerinti értelmében, a mennyiben magát s csak is azokat kik kortesei s czimborái voltak, segítette. — Igen, a 48-as kört megalakította, hogy magának kortes csapatot biztosítson, és a népbankot megalakította, hogy abból magát képviselővé választathassa. — De ez meghiusván, itt meg is állott ! — vagy hát hol a 48-as párt nevelése, szellemi fejlesztése ? — ha csak az nem, hogy eddig mint a birkákat, vezette orruknál fogva ? hol a 48-as párt szaporodása ? — vagy hol az általa létrehozott kórház ? hol a takarékmagtár ? hol a fogyasztási egylet ? stb. Igenis ! megállott a b. pont-

nál! a népbank, — legalább hite és számítása szerint — biztosította lételetét, s ezzel elérte nemes célját!

Tagadom tehát újra és határozottan, hogy ő neki bármi politikai elve is, de főleg 48-as elve volna; sőt határozottan állítom, hogy legalább e vidéken világos ártalmára van személye által ez ügynek; ha szükség, megnevezhetek képviselőket, megnevezhetek jeles férfiakat, kik 48-as elvökhöz ugyan szilárdan s híven ragaszkodnak, de minden legkisebb részvétől távol tartják magokat, mert Novák Gusztávval semminemű érintkezésbe jönni nem akarnak (épen ez a népbank sorsa is). Ki a többi közt a 48-as kört s annak tulajdonát csak saját önző érdekében bitorolja, az által, hogy valamennyi hirlapot mindig haza hurczoltatja családjának, — tehát azokat sem a kör, hanem saját és családja érdekében fizetteti a szegény néppel; továbbá mint minden alkalomnál, úgy legközelebb híres visszahelyeztetése alkalmával is saját dicsőítésére a kör zászlójának kifüggesztetése által, szokott önkényével szinte a kör kizárólagos jogát bitorolta, mert világos, hogy a kör zászlója, mint 48-as köré, csak is a 48-as ügy érdekében felmerülő országos ünnepélyek alkalmára van rendeltetve, nem pedig egy kibuktatott bankigazgató visszahelyeztetésének megünneplésére. — Ime az, ki minket azzal vádolt, hogy párt-kérdést csináltunk a Népbank ügyéből, akarata ellen, mily ügyetlenül azonosította a népbank ügyét a 48-as körrel, ezen idétlen nevetséges tüntetés által, mily szépen és világosan elárulta eddig is ügyetlenül rejtett s csak is az általa félrevezetett, erkölcsileg úgy mint anyagilag megrontott szegény egyszerű nép által fel nem ismert önző célját. — De elvégre mégis lejárt a magát, fel van ismerte, s ha még annyiszor felmentődik s visszahelyeztetik s pártfogoltatik is, van számunkra egy mindenek felett álló hatalmas ítélőszék, mely már is elítélte, s még végleg elítélendi s melynek ítélete ellen nincs fellebbezés, nincs kegyelem; s ez a közvélemény!

Eddig úgy hiszem eléggé be van tehát igazolva, hogy Novák Gusztáv minden, csak nem 48-as elvű hazafi, kit tehát ilyennek senki nem ismerhetvén, mint ilyet nem is becsülheti, annál kevésbé üldözheti; ismétlem, hogy 1 1/2 éven keresztül saját tapasztalásomból is csak azt igazolhatom, hogy nem hogy hódítást tett volna e téren, sőt a legtöbb intelligens tagot elidegenítette; egyébbel nem tündökölvén mondom, minthogy saját személye dicsőítésére a 48-as kör zászlóját már többször bitortolta; végül még azt tévén hozzá, hogy ő, ki mint fenebb is kifejtém, tavaly még mindig csak szidta piszkolta a jelen kormányt, megtagadta, törvényesnek soha el nem ismerte, most az által, hogy a megye alispánja ellen amához folyamodott, annak kegyelmét elfogadta, 48-as voltának még eszméjét is meghazudtolta. — Záradékuul nincs egyéb hátra elmondanom, mint fenebbi jelzésem szerint tudatni azt, mint bánt velem, mint szerinte 48-as elv- és honvédtársával s hű barátjával.

Röviden a piszkos nemtelen tett az volt, hogy mint fenebb is érintém, mivel az általam alkotott 5 hónapon át a legnagyobb anyagi helyzetem daczára ingyen tanított, s legnagyobb áldozatkészséggel összetartott dalárdát nem akartam 48-asnak vagy is jobban mondva Novák dalárdának tartatni s még azért is, mivelánya tanítása körüli lelkiismeretteljes feláldozó eljárásomért a minden oldalról szeszélyt tovább tűrni nem bírván s nem akarván, házát is kerültem (bár soha sem is láttam volna) a híres 48-as pártvezér, s még hiresebb népbank igazgató mindkét oldalról jellemét azzal tanusította, hogy mikép fenebb is kifejtém, a 150 frt bankbeli tartozásom törlesztését magáravállalván, a mellett hogy 10 havi tanítási 120 frt dijjamból, csak 30 forintot törlesztett, az egyik 80 forintra olvadt összegü váltót a lejáratkor velem nem közölvén, nem ovatoltatta azért, hogy a kezeseket, persze ezimboráit Sancho Pansáit az obligóból kibocsáthassa, s engemet aljas személyes bosszujának martalékául használhasson, azután biztosítási végre-

hajtást eszközölt ki ellenem a bíróságtól, a másik 40 forintra olvadt váltót pedig váltóilag beperelte azon nevezetes indoklással, hogy „a népbank követelése veszélyeztetve lévén“ stb

Tehát két általa saját maga által részemre requirált két kezes mellett veszélyeztetve lett a népbank követelése! és mi által? a dicső és győzhetetlen vezérigazgató aljas személyes bosszuvágya által.

Ez egyszersmind adalék a fenidézett emlékirathoz, s jellemző úgy a híres igazgató eljárására, mint magas, magasabb és legmagasabb pártfogóra is.

Kelt Nagy-Károlyban, 1874. Február 23-kán.

Valkó Samu m. k.
a nagy-károlyi 48-as kör
főjegyzője.

